

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 120/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., V., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., V., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Prešove v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 95/2010 a jeho uznesením z 28. októbra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. januára 2011 doručená sťažnosť M. H. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 95/2010 a jeho uznesením z 28. októbra 2010 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

2. Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Na Okresnom súde vo Vranove nad Topľou pod sp. zn. 4C 37/06 sa viedlo konanie o zrušenie spoločného nájmu družstevného bytu v ktorom som sa proti žalovanej, bývalej manželke... domáhal zrušenia práva spoločného nájmu bytu s tým, že byt budem ďalej užívať ja. Žiadal som aj priznanie náhrady trov konania.

Rozsudkom zo dňa 10. 4. 2007, č. k.: 4C 37/2006-77 súd mojej žalobe vyhovel, zrušil právo spoločného nájmu bytu a určil, že ako výlučný člen družstva budem byt ďalej užívať. Žalovanú zaviazal uhradiť mi trovy konania vo výške 10.849,- Sk.

Proti rozsudku okresného súdu žalovaná podala odvolanie.

Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 6. 12. 2007, č. k.: 5 Co 106/07-148 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Ďalším rozsudkom zo dňa 3. 10. 2008 č. k. 4C 37/06-217 okresný súd opakovane vyhovel mojej žalobe a zaviazal žalovanú uhradiť mi trovy konania vo výške 26.526,50 Sk. Proti rozsudku žalovaná podala odvolanie.

Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa č. k. 5 Co 5/09-457 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa okrem výroku o trovách konania. Zrušil rozsudok vo výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Zrušenie výroku súd odôvodnil tým, že prvostupňový súd náležité nezistil skutkový stav a faktom, že žalovaná bola v priebehu konania oslobodená od platenia súdnych poplatkov v celom rozsahu, a preto aj výrok o trovách konania nekorešponduje s touto skutočnosťou. Proti rozsudku krajského súdu podala dňa 26. 3. 2010 žalovaná dovolanie.

Uznesením okresného súdu zo dňa 4. 5. 2010 č. k. 4C 37/06-475 mi súd nepriznal náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil skutočnosťou, že už v predchádzajúcom konaní bola žalovaná oslobodená od platenia súdnych poplatkov, pričom jej majetkové pomery sa ani podľa súdu nezmenili a aj naďalej spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov...

Proti uzneseniu okresného súdu som dňa 31. 5. 2010 podal odvolanie, ktorým som navrhol zmenu napadnutého uznesenia a priznanie náhrady trov konania. Odvolanie som okrem iného odôvodnil aj majetkovými pomermi žalovanej, keďže žalovaná dedením nadobudla hnutel'ný a nehnuteľný majetok o hodnote ktorého na účel oslobodenia od súdnych poplatkov (aj v konaní o dovolaní) poskytla zavádzajúce informácie a súd pri rozhodovaní o trovách neprihliadol na hodnotu tohto majetku.

Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 28. 10. 2010, č. k. 17 Co 95/10-510 zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania, potvrdil uznesenie o nepriznaní trov konania a zaviazal ma zaplatiť žalovanej trovy odvolacieho konania vo výške 41,60 €...“

3. Podľa názoru sťažovateľa *„Postupom okresného a krajského súdu pri zisťovaní skutkového stavu veci, aplikácii právnych predpisov a vydaním napadnutých uznesení vlastne došlo k značnému a bezdôvodnému znehodnoteniu môjho plného úspechu v konaní.“*

4. Sťažovateľ tvrdí, že:

a) *„Napadnutým uznesením okresného a krajského súdu mi bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O. s. p.).“*,

b) *„Postupom Krajského súdu... a Okresného súdu... boli porušené moje ústavné práva uvedené v Čl. 46 ods. 1 a Čl. 47 ods. 3 v spojení s porušením Čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.“*

5. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo M. H. na súdnu a inú právnu ochranu podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy... základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa Čl. 47 ods. 3 Ústavy... v spojení s Čl. 12 ods. 1 Ústavy... a právo na spravodlivé súdne konanie podľa Čl. 6 ods. 1 Dohovoru... uznesením Krajského súdu... zo dňa 28. 10. 2010 v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 95 2010 porušené bolo.

Ústavný súd... zrušuje uznesenie Krajského súdu... zo dňa 28. 10. 2010, sp. zn. 17 Co/95/2010 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania...“

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie ústavný súd nemá právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Rovnako môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť aj vtedy, ak je zjavne neopodstatnená.

8. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

9. Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie v petite označených práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktorým *„došlo k značnému a bezdôvodnému znehodnoteniu môjho plného úspechu v konaní“* (pozri bod 3).

10. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní pred súdmi... rovní. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

11. Článkom 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje ochrana viacerých záujmov, predovšetkým práva na prístup k súdu a práva na spravodlivý proces, ktorému ochranu poskytuje aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu k porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, predovšetkým ak by všeobecný súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 8/01) vrátane návrhu o námietke zaujatosti, alebo v prípade opravných konaní by všeobecný súd odmietol opravný prostriedok alebo zastavil o ňom konanie bez toho, aby ho meritórne preskúmal a rozhodol o ňom v spojitosti s napadnutým súdnym rozhodnutím (IV. ÚS 279/05, IV. ÚS 337/04).

12. V prípade sťažovateľa však nešlo o odmietnutie spravodlivosti majúce za následok porušenie základných práv, ale o prípad, keď právo na súdnu a inú právnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie bolo v celom rozsahu realizované, aj keď nie podľa subjektívnych názorov sťažovateľa. Nespokojnosť sťažovateľa s obsahom rozhodnutia krajského súdu nie je dôkazom o jeho neústavnosti a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor všeobecných súdov svojím vlastným.

13. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Pri uplatňovaní tejto právomoci

ústavný súd nie je v zásade oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Právomoc ústavného súdu konať a rozhodovať podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o namietaných porušeníach ústavou alebo príslušnou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv a slobôd je daná v prípade, že je vylúčená právomoc všeobecných súdov, alebo v prípade, že účinky výkonu tejto právomoci všeobecným súdom nie sú zlučiteľné so súvisiacou ústavnou úpravou alebo úpravou v príslušnej medzinárodnej zmluve (I. ÚS 225/03).

14. Pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ústavný súd predovšetkým konštatuje, že v danej veci nebola vylúčená právomoc všeobecných súdov. V právomoci ústavného súdu zostalo následne iba posúdenie, či účinky výkonu právomoci krajského súdu v súvislosti s jeho rozhodnutím sú zlučiteľné s označeným článkom ústavy a dohovoru.

15. Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom uznesenia krajského súdu dospel k záveru, že tento svoje rozhodnutie náležite odôvodnil, čo vyplýva aj z jeho odôvodnenia. Krajský súd v podstatnom uviedol:

„Napadnutým uznesením prvostupňový súd navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že rozsudkom Okresného súdu Vranov n/Topľou č. k. 4 C 37/2006-217 bola odporkyňa zaviazaná nahradiť trovy konania navrhovateľovi. Po tom, čo odporkyňa proti tomuto rozsudku podala odvolanie, Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 4. 1. 2010... zrušil výrok rozsudku súdu prvého stupňa o trovách konania a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Bolo úlohou prvostupňového súdu riadne zistiť skutkový stav s poukazom na to, že odporkyňa bola v priebehu konania oslobodená od platenia súdnych poplatkov.

V prejednávanej veci prvostupňový súd opätovne preskúmal, osobné a majetkové pomery odporkyne. Zistil, že odporkyňa je zamestnaná ako predavačka, od januára do marca 2010 dosiahla priemerný čistý mesačný príjem 71,56 eur. Z potvrdenia zamestnávateľa vyplýva, že je zamestnaná na skrátený pracovný úväzok a výška jej čistého príjmu za január až marec 2010 predstavuje 214,68 eur. Odporkyňa nie je poberateľkou dávky a príspevkov v hmotnej núdzi. Prvostupňový súd poukázal na ustanovenie. § 150 ods. 1 O. s. p. a po opätovnom preskúmaní osobných, majetkových a zárobkových pomerov odporkyne má za to, že aj napriek jej neúspechu v konaní by sa rozhodnutie o priznaní náhrady trov konania navrhovateľovi odporkyňou voči nej javilo ako neprimerane tvrdé, keďže odporkyňa bola oslobodená od platenia súdnych poplatkov. Jej majetkové pomery sa doposiaľ nezmenili, aj naďalej spĺňa predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov. Preto súd odporkyňu na úhradu trov úspešnému navrhovateľovi nezaviazal...

Podľa § 138 O. s. p. odporkyňa v priebehu konania bola oslobodená od platenia súdnych poplatkov na návrh... Prvostupňový súd správne vyhodnotil podľa § 150 ods. 1 O. s. p., že v prejednávanej veci sú dôvody hodné osobitného zreteľa, pre ktoré nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Bolo zistené, že dôvody na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov na strane odporkyne aj naďalej trvajú, je pravdou, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, avšak faktické právo nakladať s týmto majetkom a užívať tento majetok a brať z neho úžitky vo svoj prospech, môže odporkyňa len, pokiaľ bude právoplatne o dedičstve po jej nebohej matke rozhodnuté. Doposiaľ však právoplatne o dedičstve nebolo rozhodnuté, o čom svedčí nakoniec aj skutočnosť, že aj pre dovolacie konanie ju prvostupňový súd od platenia súdneho poplatku z dovolania oslobodil. Pomery odporkyne sú nezmenené a úhrada finančnej čiastky, ktorá zodpovedá trovám konania, na ktoré má navrhovateľ podľa § 142 ods. 1 O. s. p. nárok, by mohla mať vážny vplyv na jej sociálnu situáciu a na spokojovanie jej najnevyhnutnejších nákladov.

Preto odvolací súd napadnutý výrok uznesenia súdu prvého stupňa... potvrdil.“

16. Predmetné rozhodnutie obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplývajú z nich ani taká aplikácia

príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

17. Ústavný súd sa z obsahu napadnutého rozhodnutia presvedčil, že krajský súd sa námietkami sťažovateľa zaoberal v rozsahu, ktorý postačuje na konštatovanie, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. V tejto súvislosti už ústavný súd uviedol, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05). Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené a majú oporu vo vykonanom dokazovaní. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti ešte pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva.

18. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že účinky výkonu právomoci krajského súdu v danom prípade sú zlúčiteľné so sťažovateľom označenými právami podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 12 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy. Ústavný súd v nadväznosti na namietané porušenie čl. 12 ods. 1 ústavy konštatuje, že jednotlivé zásady vymenované v čl. 12 ods. 1 ústavy vyjadrujú podstatu základných práv ako prirodzených práv a zároveň majú univerzálny charakter. Treba ich chápať ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom pôsobiacim v normotvornej činnosti všetkých stupňov. Vzhľadom na tieto znaky nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych záležitostiach (I. ÚS 8/97, I. ÚS 59/97). Z týchto dôvodov bolo preto potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú. Keďže sťažovateľ namietal porušenie základného práva aj podľa čl. 47 ods. 3 ústavy len z dôvodu svojvoľnosti a arbitrárnosti záverov napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa osobitne uvedeným článkom ústavy, ktoré mali byť podľa neho taktiež porušené. Pretože ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a možným porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemožno vzhľadom na to uvažovať ani o porušení sťažovateľovho práva podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. apríla 2011